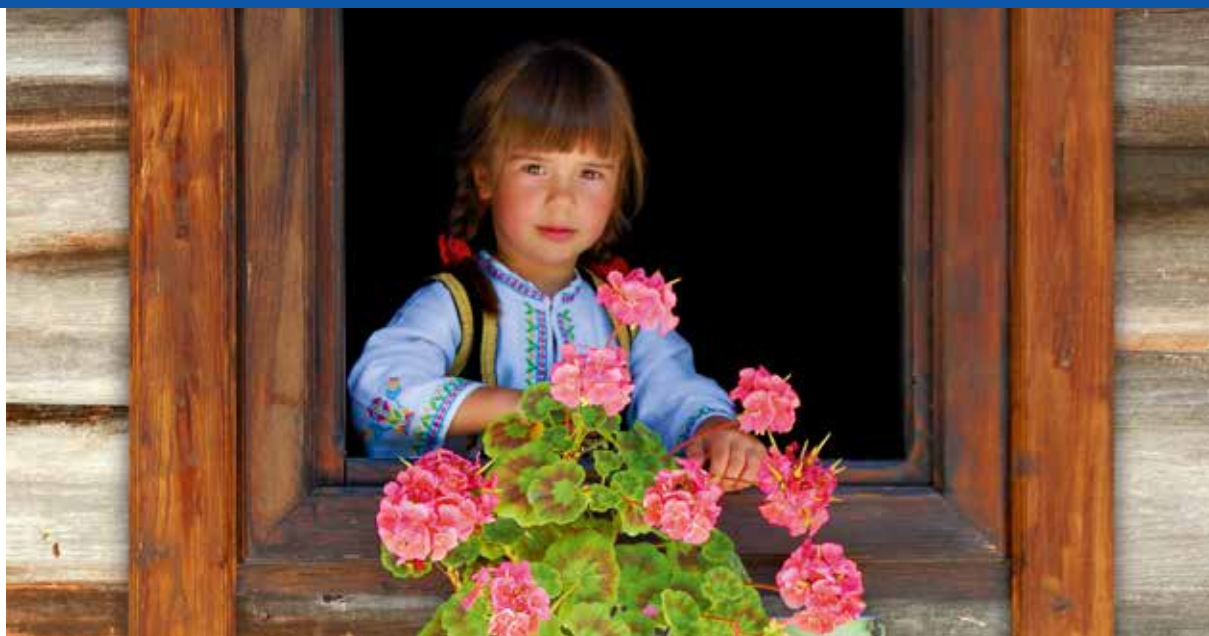

Kraj je 2013. godine i to je dobar povod da se osvrnemo na ono što smo uradili. Želimo da saopštimo dobre vesti o našim projektima, našim partnerima, korisnicima naših usluga, zajedničkim iskustvima, o nama... Naša ambicija nije da nabrajamo sve naše uspehe, već da samo pojedinim primerima ukažemo na to da su, i pored teške situacije u zemlji i okruženju, uspesi mogući, iako ponekad nisu dovoljno vidljivi. Mi smo Dobre vesti, bilten Regionalne razvojne agencije Zlatibor. Naziv bi trebalo da iskaže našu nameru da promoviramo dobre vesti. Želimo da saopštimo da su dobre vesti moguće i da postoje, bez obzira na to što ih nema dovoljno u našoj svakodnevnici. Smatrali smo da je susret kalendarskog kraja i početka bio i dobar povod za Dobre vesti.

Uredništvo

Saradnja

Nacionalna agencija za regionalni razvoj

Podstrek preduzetništvu u Srbiji

Mala i srednja preduzeća i preduzetnici su nosioci razvoja i konkurentnosti privrede i Republika Srbija nastoji da unapredi privredni ambijent za bolje poslovanje i pruži podršku preduzetnicima.

Strane 2 i 3 >>

Iskustvo drugih

Goran Fabris

Vino, maslinovo ulje, tartufi...

Ponosite se onim što imate, omogućite svojim gostima da uz predivnu prirodu i čisti zrak upoznaju ljude, okuse i mirise Zlatibora, Zlatara i Tare, jer tko ih jednom proba taj će se vratiti.

Strane 4 i 5 >>

Za nas pišu

Kurt von Storch:

Evropski standardi u banjama

Strana 9 >>

Mi i susedi

Nemanja Nešić:

Potreba partnerstva i saradnje

Strana 8 >>

Stav

Velimir Mitrović:

Šta sa „baukom“ od otpada?

Strane 10 i 11 >>

Miloš Ignjatović

Nacionalna agencija za regionalni razvoj

Podstrek preduzetništvu u Srbiji

“ Mala i srednja preduzeća i preduzetnici su nosioci razvoja i konkurentnosti privrede i Republika Srbija nastoji da unapredi privredni ambijent za bolje poslovanje i pruži podršku preduzetnicima ”

Nacionalna agencija za regionalni razvoj pruža sveobuhvatnu podršku razvoju preduzetništva u Srbiji. Preduzetnicima je na raspolaganju širok dijapazon usluga, poput direktnog sufinansiranja projekata za jačanje tržišne pozicije, klusterskih inicijativa, informisanja, poslovnog povezivanja, edukacije, konsaltinga i mentorstva.

- Programi podrške koje sprovodimo imaju kontinuitet i nailaze na veliki odziv ciljnih grupa, a aktivnu podršku preduzetnicima, što je vrlo bitno, pružaju i regionalne razvojne agencije - kaže Miloš Ignjatović, direktor Nacionalne agencije za regionalni razvoj i ističe da je uloga regionalnih razvojnih agencija da rade na ekonomskom jačanju regiona, te da se upravo po tome prepoznaje Regionalna razvojna agencija Zlatibor.

- Od osnivanja do danas, Nacionalna agencija ima izvrsnu saradnju sa Regionalnom razvojnom agencijom Zlatibor i verujem da će tako biti i

ubuduće. O našoj izuzetnoj saradnji govore rezultati programa i projekata koje zajednički realizujemo - od programa sufinansiranja preduzetnika, preko mentorstva, projekta podrške metalskom sektoru, do danas kada smo počeli realizaciju novog projekta - Razvoj privatnog sektora - ocenio je Ignjatović i podsetio da je Regionalna razvojna agencija Zlatibor jedna od 11 akreditovanih razvojnih agencija u Srbiji, kojoj je povereno obavljanje poslova u oblasti regionalnog razvoja.

Danas je i sve više različitih programa koji se bave podrškom ženama i mladima za bavljenje biznisom, kroz obuke za započinjanje poslovanja, mentorstvo, konsalting, odobravanje finansijskih sredstava, plasiranje povoljnih kreditnih linija. U poslednjih nekoliko godina u našoj zemlji se potencira razvoj ženskog preduzetništva i stvaranje poslovnog okruženja, koje pogoduje uspostavljanju i vođenju preduzeća sa ženama na čelu, kao i za mlade ljude. Tako je nedavno počela realizaciju projekta

Ana Žegarac

Razvoj privatnog sektora u južnoj i jugozapadnoj Srbiji. Projekat sprovodi Nacionalna agencija za regionalni razvoj, u saradnji sa Američkom agencijom za međunarodnu saradnju (USAID). Cilj je da se unapredi sektor malih i srednjih preduzeća i preduzetništva, poveća prodaja, podstakne izvoz i da se otvore nova radna mesta u odabranim sektorima na teritoriji 12 opština.

- Projekat će podržati razvoj postojećih privrednih subjekata na teritoriji 12 opština i to kroz treninge, savetovanja, mentorstva, nastupe na međunarodnim sajmovima, uređivanjem poslovanja u skladu sa zahtevima međunarodnih standarda poslovanja. Udruženja i klasteri su prepoznati kao posebno značajni za jačanje privrede i sa njima ćemo, takođe, raditi kako bi ih ojačali. Osim toga, za mlade i žene preduzetnice, predviđena je sveobuhvatna podrška za započinjanje posla – najavila je Ana Žegarac, pomoćnica direktora Nacionalne agencije i koordinatorka projekta Razvoj privatnog sektora.

Naš primer

Dobra statistika

RRA Zlatibor od svog osnivanja pruža kontinuiranu finansijsku i nefinansijsku podršku sektoru malih i srednjih preduzeća i preduzetništva. Naše obuke uspešno je završilo više od 1.000 polaznika. Pomogli smo u registraciji oko 260 privrednih subjekata, u kojima je otvoreno više od 400 radnih mesta. Savetovali smo više od 80 firmi sa preko 2.600 sati mentorskih usluga. Procena je da ćemo kroz Projekat za razvoj privatnog sektora u južnoj i jugozapadnoj Srbiji, u saradnji sa našim kolegama u Leskovcu, Kraljevu i Novom Pazaru, pružiti pomoć za 120 izвозno orijentisanih kompanija i najmanje četiri klastera i poslovna udruženja. U našem regionu, projekat će biti realizovan u Priboju, Prijepolju i Novoj Varoši.

Vino, maslinovo ulje, tartufi...

Goran Fabris, direktor operacija grupacije Maistra d.d. Rovinj

Sklad turizma i tradicionalnih proizvoda u Istri

“Nekada teški težački rad vinogradara i maslinara postaje turistička atrakcija, a njihovi podrumi nezaobilazno svratište turista koji, nakon obilaska i degustacija, odlaze sa suvenirima u obliku buteljki vina i boca maslinova ulja.”

Gotovo da ne postoji destinacija u svijetu koja u svojim razvojnim planovima ne navodi turizam. Svatko pokušava naći ono „nešto“ što bi ga učinilo atraktivnom destinacijom - povijest, kulturu, zabavu... Ali, to je samo prvi korak. Turisti svojim dolaskom generiraju novu potrošnju, koja pokreće zamašnjak razvoja, investicije, nova radna mjesta.... I tako, korak po korak, turizam postaje lokomotiva razvoja čitave regije.

Upravo je Istra, u kojoj živim i radim, izvrstan primjer takvog razvoja. Uz sunce, more, prirodne ljepote i kulturno-povijesno nasljeđe, Istra je danas poznata po dobrom vinu, maslinovom ulju, tartufima, pršutu...

Proizvođači vina udruženi u Vinistru pronose slavu istarskih vina, a buteljke malvazije i terana postaju nezaobilazan suvenir koji zadovoljni turisti raznose širom Europe.

Istarsko maslinovo ulje, poznato još od doba starih Rimljana, tek je posljednjih dvadesetak godina uspješno vratilo staru slavu. Mali privatni proizvođači uložili su značajni napor na stvaranje vlastitog branda, te se danas neki od njih mogu pohvaliti svjetski priznatim uljima, čija cijena dostiže i preko 30 eura po litri. Usporedbe radi, ulja s juga Italije, Tunisa ili Maroka prodaju se u maloprodaji za cijenu od pet do sedam eura.

Bijeli i crni tartuf, ti čudni i rijetki gomolji iz doline Mirne, koje su još stari Rimljani cijenili zbog njihovih afrodizijačkih svojstava, postali su istarsko zlato i srebro, koje prehranjuje porodice upornih tragača koji duge i hladne zimske noći provode u potrazi za tim dobro skrivenim podzemnim blagom. I upravo ta duga i teška potraga sve je češće poželjna avantura i prilika za nezaboravno iskustvo koje sretnici dobro plaćaju.

Na isti način nekada teški težački rad vinogradara i maslinara postaje tur-

istička atrakcija, a njihovi podrumi nezaobilazno svratište turista koji nakon obilaska i degustacija odlaze sa suvenirima u obliku buteljki vina i boca maslinova ulja. Postoji li bolji i direktniji put od proizvođača do potrošača?

Svakoga dana sve se više mladih opredjeljuje za privatno poduzetništvo. Koristeći sredstva iz EU fondova pokreću se seoska domaćinstva (agroturizam), obnavljaju vinogradi i zasađuju maslinici.

Veliki hotelski lanci poput rovinjske Maistre ili porečke Riviere gostima nude gotove aranžmane, koji uključuju posjete svemu gore navedenom, svjesni da na taj način i njihove „sobe“ postaju privlačnije potencijalnim gostima.

Gospodin Mueller iz Muenchena može doživjeti iskustvo mužnje koze, a zatim svojim rukama, onako kako su to stoljećima radili istarski seljaci, oblikovati kozji sir, koji će mu nakon sazrijevanja biti dostavljen na njegovu kućnu adresu. Može li se to platiti?

Zahvaljujući prijateljima iz Horwath HTL Beograd, nedavno sam imao priliku posjetiti Zlatar, Zlatibor i Taru. Zna li što me je oduševilo? Oduševio me doručak sa kajmakom, kačamakom i projom. Oduševila me je prava domaća rakija, komplet lepinja, pršuta... Oduševila me večera u krčmi na Zlatiboru gdje su nas domaćini ispratili harmonikom, nakon što smo degustirali delicije za koje nismo ni znali da postoje. Za tako nešto isplati se putovati i osam sati. To je odmor koji liječi dušu i tijelo. A znate li što smo ponijeli sa sobom kao suvenir? Kajmak, sir, med, pršutu i heljdino brašno.

Ponosite se onim što imate, omogućite svojim gostima da uz predivnu prirodu i čisti zrak upoznaju ljude, okuse i mirise Zlatibora, Zlatara i Tare, jer tko ih jednom proba taj će se vratiti.

Tradicionalni proizvodi našeg kraja

Već nekoliko godina RRA Zlatibor sprovodi projekte kako bi se bogatstvo i potencijali tradicionalnih proizvoda zlatiborskog kraja iskoristili u turističkoj ponudi. Najnovija inicijativa - Regionalni lanac vrednosti na području međuopštinske saradnje, koju finansira USAID, Projekat lokalnog održivog razvoja, analizira mogućnosti za uspostavljanje funkcionalnog lanca nabavke proizvođača tradicio-

nalnih proizvoda i hotelsko-ugostiteljskog sektora. Istraživanje sprovedeno na uzorku od 300 turista, 100 hotela i restorana, 200 poljoprivrednih gazdinstava i 100 firmi na području Zlatibora, Zlatara i Tare, pokazalo je da lokalni proizvodi nisu dovoljno zastupljeni u turističkoj ponudi i da ne odgovaraju potrebama turista. Kao posledica nedovoljne saradnje na promociji, turisti kao tipične proizvode ovog kraja prepozna-

ju samo mlečne i suvomesnate proizvode i rakiju, dok su med, lekovito bilje, voćne prerađevine i zanatski proizvodi nedovoljno prisutni i marginalizovani. Akcioni plan u okviru ovog projekta, preporučuje zajedničke aktivnosti za sve aktere razvoja turizma ove teritorije.

Dimitrije Paunović, predsednik opštine Nova Varoš

Izuzetno smo zadovoljni saradnjom sa RRA Zlatibor, a nadam se da ćemo takvu saradnju nastaviti i da će RRA Zlatibor i dalje biti naša podrška i dragoceni oslonac u razvoju opštine. Sertifikovali smo se kao opština sa povoljnim ambijentom za investiranje i u pokretanju turističkih kapaciteta učinili smo veoma veliki iskorak. Pokrenuli smo sveobuhvatnu promociju naše opštine, posebno turističkih kapaciteta Zlatara, ali i proizvodnju i zaštitu geografskog porekla Zlatarskog sira. U svemu tome RRA Zlatibor nam je pružila izuzetnu podršku, kroz angažovanje svojih stručnjaka. Danas je, primera radi, Zlatarski sir kao proizvod sa zaštićenim geografskim poreklom više tražen. To je velika korist za naše proizvođače, jer je manje Zlatarskog sira na zalihama, ali i za kupce, jer tako sertifikovan proizvod uliva poverenje o kvalitetu.

Emir Hašimbegović, predsednik opštine Prijepolje

Već duži niz godina stručnjaci RRA Zlatibor su kvalitetna i stručna podrška opštini Prijepolje. Bili su nam od velike pomoći u projektu Biznis zona Kolovrat i izgradnji vodovoda, koji upravo tu zonu snabdeva vodom. Time je Prijepolje dobilo veoma značajan podsticaj razvoju privrede i otvaranju novih radnih mesta, a RRA Zlatibor se potrudila da pronađe sredstva za taj projekat od EU. Biznis zona obezbediće 130 novih radnih mesta, što je izuzetno važno za Prijepolje. Taj projekat je u finalnoj realizaciji, tako da su ostale samo tri parcele koje nudimo investitorima pod izuzetno povoljnim uslovima. Sve to ukazuje na izvrsnu saradnju sa RRA Zlatibor, koja ima svoju kancelariju u Prijepolju, čiji rad takođe podržavamo. Oni pomažu našim privrednicima u pisanju projekata za razvoj privrede i sa zadovoljstvom očekujemo da nastavimo saradnju.

Zlatan Jovanović, predsednik opštine Bajina Bašta

Dragocenu pomoć RRA Zlatibor pružila nam je u pripremi dokumentacije za projekat tunela kroz Kadinjaču i za Regionalni centar za mladicu, što je od velikog značaja za razvoj turizma u našem kraju. Tunel Kadinjača je od izuzetne važnosti za Podrinje i trebalo bi da poveže istočnu Bosnu i zapadnu Srbiju sa evropskim koridorima, čime bi se ojačala ekonomija celog regiona. Projektom Regionalni centar za mladicu planirano je uređenje mrestilišta i poribljavanje reke Drine tom autohtonom vrstom ribe, koja je skoro nestala. Time će Drina postati još atraktivnija za ribolovni turizam. S druge strane, stručnjaci RRA Zlatibor pomoći će nam i u projektu prve faze zatvaranja gradske deponije Okučje u Crvici i u primarnoj selekciji otpada. Saradnja sa RRA Zlatibor je obostrana i intenzivna i donosi odlične rezultate, što je i najbolja potvrda da je ta agencija veoma potrebna našem regionu.

Radiša Marjanović, predsednik Skupštine grada Užica

Značajan dopinos razvojnim planovima Užica dala je RRA Zlatibor. Za izradu predstudije i studije izvodljivosti osnivanja univerziteta, kao i za razvoj poslovne zone na aerodromu Ponikve, grad nije dao ni dinar, već je sredstva od donatora obezbedila RRA Zlatibor. Posredstvom RRA Zlatibor, učestvovali smo i u projektu o tradicionalnim lokalnim proizvodima, zajedno sa pratnima iz BiH, a obezbeđena su sredstva za kupovinu opreme za laboratoriju za otkrivanje norovirusa u preradi voća i povrća. Ta laboratorija, koja je otvorena u Zavodu za javno zdravlje Užice, prva je takve vrste u Srbiji. RRA Zlatibor je opravdala svoje postojanje i želim da nastavi da radi kao do sada, jer je to jedna od najboljih ustanova u gradu i našem regionu.

Elisabetta Sartorel, Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, menadžer Programa prekogranične saradnje

U protekle dve godine bilo je zadovoljstvo sarađivati sa RRA Zlatibor na projektima EU. Bila sam prisutna na njihovim događajima i učestvovala u njihovim aktivnostima, tako da mogu reći da je RRA Zlatibor akumulirala dragoceno iskustvo u pripremi i implementaciji projekata, koji se finansiraju sredstvima EU. Svojim delovanjem na području zapadne Srbije ima priliku da deli iskustvo i primere dobre prakse sa sličnim organizacijama, što je pozicionira i kao lidera i kao partnera u regionu.

Rade Ljubojević, direktor Sirogojno Company

Za voćare veoma je važno to što je, uz podršku RRA, obezbeđena laboratorija za ispitivanje voća na prisustvo norovirusa. Za nas, koji se bavimo tim poslom i koji smo svakodnevno na svetskom tržištu, ta oprema je prava dragocenost, jer nam se više neće dešavati da nam inostrani kupci vraćaju malinu i drugo voće koje je inficirano norovirusom, a time ćemo postati i konkurentniji. Da bismo ostali na svetskom tržištu, kupcima moramo da obezbedimo zdravstveno bezbednu hranu. Kupovina te opreme je odličan potez, a država bi sada trebalo da podigne zdravstvenu bezbednost u celokupnom procesu – od uzgoja, preko otkupa do prerade voća, kako bismo mogli da opstanemo na svetskom tržištu.

Vaso Šunjevarić, grnčar iz Zlakuse

Učestvovanje u projektu RRA Zlatibor doprinelo je oživljavanju starog grnčarskog zanata i poboljšanju našeg posla. Dobili smo reklamu, ali i pomoć stručnih ljudi, što je poboljšalo prodaju naših proizvoda. Glas o grnčariji, našem žigu i kvalitetu naših proizvoda, daleko se proćuo i na tome smo veoma zahvalni. S druge strane, projekat i druženje sa ljudima koji su u njemu učestvovali bili su nam dragoceno iskustvo. Učinak tog projekta je itekako vidljiv – naš zanat je opstao, bez obzira na savremene društvene tokove.

Ljubiša Carević, vlasnik prvog ruralnog kampa u Srbiji

Nakon konsultacije sa stručnjacima iz RRA Zlatibor, odlučio sam se za dodatnu ponudu na svom poljoprivrednom gazdinstvu u selu Kremna. Voćnjak kruške viljamovke pretvorio sam u prvi mini ruralni kamp u Srbiji. U toku dve sezone kamp je posetilo oko 1.100 isključivo stranih turista iz 24 zemlje.

Marko Ristovski, generalni direktor eko-hostela Republik

Redovno sam prisustvovao obukama, koje je organizovala RRA Zlatibor, na čemu sam veoma zahvalan, jer su probudile moj preduzetnički duh, a saveti i preporuke koje sam usvojio rezultirali su otvaranjem prvog eko-hostela u Srbiji. Zahvaljujući preporukama RRA Zlatibor, trenutno veoma uspešno sarađujem sa mnogim turističkim agencijama, turoperatorima, udruženjima i organizacijama. Dobili smo i mentora za finansije koji će sigurno poboljšati naše poslovanje. Iskreno se nadam da ćemo nastaviti uspešnu saradnju.

Potreba partnerstva i saradnje

Nemanja Nešić, šef Zajedničkog tehničkog sekretarijata za Prekogranični program Srbija-BiH

Prekogranična saradnja Srbije i Bosne i Hercegovine

“ Glavna uloga programa prekogranične saradnje je da doprinese smanjivanju negativnih efekata granice kao administrativne, pravne i fizičke barijere jednog područja. ”

Istorijски podeljena, politički rascepkana, granicama oivičena Evropa, nastankom i razvojem Evropske unije dobija drugačije lice. Države, institucije, pojedinci sarađuju širom EU čineći jedinstveno tržište za slobodnu i nesmetanu razmenu ljudi, roba, usluga i informacija.

U čitavom konglomeratu politika, programa i intervencija koje sprovode institucije EU, prekogranična saradnja zauzima posebno mesto. Ona je sui generis Evropske unije. U ovom momentu, na teritoriji EU sprovode se čak 53 programa prekogranične saradnje.

Zahvaljujući Instrumentu za predpristupnu pomoć (IPA) i države koje su u procesu pridruživanja EU (među njima i Srbija) imaju mogućnost da koriste ova sredstva. Glavna uloga programa prekogranične saradnje je da doprinese smanjivanju negativnih efekata granice kao administrativne, pravne i fizičke barijere jednog područja.

Poseban problem granica predstavlja područjima koja je decenijama nisu imala, odnosno koja su bila deo nekada jedinstvene države. Ovaj problem je naročito prisutan na području gde mi živimo. Upravo iz tog razloga EU odobrava značajna sredstva da podstakne institucije dveju zemalja da kroz svoju saradnju daju odgovor na

zajedničke probleme. Od institucija iz prekograničnog područja očekuje se da kroz apliciranje i dobijanje sredstava budu i pokretač iskorišćavanja zajedničkih potencijala.

Zadovoljstvo mi je da istaknem da je Program prekogranične saradnje Srbija-BiH, kroz dva poziva za dostavljanje predloga projekata i ukupno 35 finansiranih projekata, uspeo da odgovori na izazove prekogranične saradnje. Od Sremske Mitrovice do Priboja i od Modriče do Čajniča postoje divni primeri uspešnih partnerstava kroz realizovane projekte.

Partnerstvo je ključna reč ovih programa. Od aplikacija se očekuje da kroz te programe uspostave (u našem primeru najčešće obnove) prekogranične veze radeći nešto korisno za svoje lokalne i regionalne zajednice, bilo da je u pitanju poljoprivreda, zaštita životne sredine, turizam, kulturna saradnja...

Dobra vest je ta da nas u 2014. godini očekuje i treći poziv za dostavljanje predloga projekata i 3.600.000 evra za prekogranične projekte. Još bolja vest je ta da je pred nama i IPA 2 koja obećava da će i u narednoj dekadi programi prekogranične saradnje biti prisutni, a to je najava novih projekata, novih ideja, nove saradnje, novih partnerstava i novih prijateljstava.

Naše iskustvo

Pet važnih projekata

Zajedno sa partnerima iz Zlatiborske oblasti, RRA Zlatibor je učestvovala u realizaciji pet projekata prekogranične saradnje sa Bosnom i Hercegovinom. Vrednost tih projekata bila je 1,6 miliona evra. Razvijajući prekogranična partnerstva, sarađivali smo u oblastima turizma, privrede, ruralnog razvoja i

zaštite životne sredine, kao ključnim sektorima za razvoj ove teritorije. Na taj način značajno smo doprineli podizanju kapaciteta regiona, istovremeno jačajući i kapacitete za korišćenje evropskih fondova, što će uslediti pridruživanjem Srbije Evropskoj uniji.

Podrška razvoju regiona

Dr Kurt von Storch, predsednik Evropske asocijacije banja

Kako unaprediti zdravstveni turizam

“ Oznaku EuropeSpa, najkvalitetnijim banjama i spa centrima širom Evrope, dodeljuje Evropska asocijacija banja (ESPA). Uslovi za dobijanje sertifikata i njegovo značenje su identični, bez obzira na to gde se banje i spa centri nalaze. ”

Sertifikat EuropeSpa olakšava turističkim agencijama izbor destinacije, jer lako mogu da prepoznaju kvalitet, a banjama i spa centrima nudi mogućnost da se izdvoje od mnoštva drugih, sličnih ponuda.

U banjama i spa centrima u Evropi, 2006. godine, bilo je zaposleno čak 500.000 ljudi na oko 4.000 lokacija. Usled velike razlike u kvalitetu usluga na različitim mestima, pojavio se veliki problem, jer nije postojao sistem za poređenje, a visoka cena nije uvek značila i visoki kvalitet.

Prema prikupljenim informacijama, upravo je sada slična situacija i u Srbiji. Postoji značajan broj državnih banja, sa ogromnim brojem zaposlenih, ogromnim smeštajnim kapacitetima i uslugama, koje mogu ponuditi najviše u oblasti tretmana određenih zdravstvenih problema i rehabilitacije postoperativnih stanja. Međutim, kvalitet usluge, smeštaja, opreme i higijene nije standardan. Naprotiv, on je na vrlo niskom nivou. I pored svega, uverio sam se u veliku stručnost medicinskog osoblja u većini srpskih banja.

Danas se EuropeSpa standardi primenjuju u dvanaest zemalja i razvijaju se u vodeći sistem međunarodne sertifikacije banja i spa centara. Logično pitanje će uslediti: „Zašto je važna EuropeSpa sertifikacija, kad Srbija nije članica EU?“ Odgovor se ne može dati kratko, ali neophodno

je sve pravilno objasniti.

Ta sertifikacija nikako ne predstavlja trošak, niti investiciju koja se ne može vratiti. Naprotiv! Ulaganje u sertifikaciju predstavlja ulaganje u posao poput ulaganja u određenu opremu. Korisnik, nakon ispunjenja svih propisanih uslova i pravila, može biti siguran da će organizacija posla ići vrlo lako i bez dodatnih opterećenja i problema. Odgovornost će biti precizno određena, a kvalitet usluge postaje standardno visok i tržišno prepoznatljiv.

Zdravstveni fondovi EU prepoznaju potrebu sklapanja ugovora samo sa ustanovama sertifikovanog kvaliteta, čak i izvan EU. Kako Srbija ulazi u proces usklađivanja svoje regulative sa standardima EU, njene šanse su baš tu velike. Veliki broj radnika širom Evrope, poreklom iz bivše Jugoslavije, potencijalni su korisnici takvih programa. Tu svakako ne mogu da ne spomenem velike tur-operatere zdravstvenog turizma koji je zadnjih godina u ekspanziji. U tom smislu, vaša regija je neverovatno interesantna. Imate dobre lekare, odlične fizioterapeute, zdravu vodu, neverovatnu prirodu, hranu...

Naravno, to je za sada naša vizija, ali ona ne može postati stvarnost bez vašeg aktivnog učešća u procesu same sertifikacije. Pre par godina bili smo na početku saradnje, nadam se da ćemo sada tu saradnju i ostvariti.

Naš primer

Banje u regionu

U partnerstvu sa Turističkom organizacijom regije zapadna Srbija, Sarajevskom regionalnom razvojnom agencijom SERDA i Fondom lokalne demokratije iz Sarajeva, RRA Zlatibor realizuje projekat CROSS SPA. U fokusu projekta je razvoj i promocija zdravstvenog

turizma na području Zlatiborskog okruga i Sarajevske makroregije. Predstavnicima specijalnih bolnica i hotela predstavili smo standarde Evropske asocijacije banja. Intenzivno sarađujemo sa specijalnom bolnicom Čigota na unapređenju njenih resursa i razvoju novih proizvoda sa

partnerima iz Bosne i Hercegovine. Očekujemo da ćemo do septembra 2014. imati identifikovan zajednički proizvod u prekograničnom području, koji ćemo predstaviti medijima i turoperaterima, koji će ga ponuditi domaćim i stranim gostima.

Potreba primarne selekcije komunalnog čvrstog otpada

Velimir Mitrović, diplomirani inženjer tehnologije - nezavisni konsultant

Velimir Mitrović

Šta sa „baukom“ od otpada?

„Duže od dve decenije u našem društvu, u političkim, stručnim i neformalnim krugovima, diskutuje se o zbrinjavanju upotrebljenih materijala, nakon što pomislimo da oni više nemaju upotrebnost i dodelimo im epitet „otpad“. Šta učiniti sa tim „baukom“?“

U mesto pogrešnih zaključaka o tome da naši građani nemaju svest da razlikuju dve vrste materijala, koje svakodnevno koriste, i da je selekcija takvih materijala skupa, pa ćemo to raditi kada budemo bogati, potrebno je da se izgradi sistem primarne selekcije otpada, koji će postati temelj dugoročne održivosti kretanja materijala, energije i novca koji se nalaze u „otpadu“. Sve što građani i odgovorne institucije u tom smislu treba da urade sadržano je u šest logičnih pitanja i odgovora.

ŠTA?

U komunalni čvrsti otpad (KČO) spadaju svi proizvodi u čvrstom stanju, koji se upotrebljavaju u domaćinstvu, privredi i javnom sektoru (osim industrijskih procesa) i nakon toga se odbacuju, zbog toga što građani nemaju mogućnosti, potrebu, naviku ili ideju da ih ponovo upotrebe. Lista proizvoda je duga, ali se može razvrstati u dve grupe. Mokri otpad – materijali nastali u biološkim procesima, koji u prirodnom ciklusu, u procesu truljenja, oslobađajući sumpor-dioksid, vodu, metan... prelaze u humus. Suvi otpad – materijali koji su nastali u tehnološkim procesima, a biološki su stabilni i mogu se ponovo upotrebiti ili posebnim postupcima prevesti u novi proizvod – reciklaža ili proizvodnja energije.

ZAŠTO?

Pomenuti materijali, pomešani, jedni druge prljaju i time gube vrednost. Ako se na mestu nastanka pomešaju, njihovo razdvajanje je komplikovano, skupo i zato obično završavaju na deponijama. Deponije mešanog otpada su složene i skupe u izgradnji, održavanju i zatvaranju, trajno degradiraju prostor na kome su izgrađene, remete stanje u životnom okruženju i građani se s pravom opiru izgradnji takvih objekata u njihovom susedstvu. Regionalna deponija Duboko je izgrađena angažovanjem ljudskih i materijalnih resursa devet lokalnih samouprava, Vlade Srbije, Vlade Francuske, Vlade Švedske, EU i Evropske banke za obnovu i razvoj. Izgradnja je koštala oko 20 miliona evra. Još nije utvrđena cena zatvaranja postojećih smetlišta i deponije Duboko, nakon završetka eksploatacionog veka. Ako se nastavi sa deponovanjem mešanog otpada, njen kapacitet biće iscrpljen za par decenija. Tada će 380.000 ljudi ponovo morati da gradi deponiju na novoj lokaciji. Istovremeno, biće izgubljeno par miliona tona vrednih materijala, ali i šansa za otvaranje oko 300 radnih mesta u sektoru reciklaže. Ako selektujemo KČO na licu mesta, količinu materijala za deponovanje svesćemo na pet odsto. Kapacitet deponije Duboko biće dovoljan za narednih sto

Savet čitaocu

Poštovani čitaoc, zahtevaj od nadležnih da ti omoguće da uzmeš ključno učešće u rešavanju jednog od civilizacijskih problema – upravljanje tokovima materijala, energije i novca, i time svojim potomcima poručiš da si im ostavio u nasleđe bar jedan problem manje.

godina, čime budućim generacijama rešavamo veliki problem.

KO? GDE? KADA?

Svi građani selektuju otpad na mestu njegovog nastanka – u domaćinstvu, školi, vrtiću, na ulici, radnom mestu... Time se sprečava međusobna kontaminacija materijala i omogućuje ekonomski i ekološki održiv nastavak kruženja 95 odsto materijala u prirodnim ili tehnološkim procesima. Novac, koji se ulaže u skupe mere održavanja deponija mešanog otpada, moguće je iskoristiti za otva-

ranje novih radnih mesta u procesu selekcije i reciklaže, odnosno u stvaranju novih vrednosti za zajednicu. Upotrebene i odbačene materijale građani treba da odlažu u posude koje su za to namenjene.

KAKO?

Prirodne materijale – baštenski, kuhinjski otpad, pepeo, kao i pelene za jednokratnu upotrebu i higijenske uloške, građani odlažu u klasične kontejnere za mešani otpad, koje komunalno preduzeće raspoređuje na javnim površinama. Sve ostalo odlaže

se u posebno dizajniranim plastičnim kesama, koje se stavljaju na raspolaganje komunalnom preduzeću. To preduzeće, prema utvrđenom planu, mora da preuzme odgovornost nad uspostavljanjem održivog ciklusa. To podrazumeva kretanje materijala, energije i novca uz poštovanje odgovarajućih normi, tehnoloških i tehničko-organizacionih principa i važan je deo opšteg razvojnog ciklusa svakog društva. U njemu učestvuju i odgovornost snose svi pojedinci i institucije.

Naše iskustvo

Primer Užica i Tuzle

RRA Zlatibor učestvuje u projektu Uspostavljanje sistema primarne selekcije otpada u školama u Užicu i Tuzli, zajedno sa Regionalnim centrom za upravljanje otpadom Duboko i Udruženjem nastavnika Opstanak iz Užica, JKP Komunalac i Centrom za energiju i ekologiju iz Tuzle. Projekat financira EU, kroz Program prekogranične saradnje Srbija - Bosna i Hercegovina. Obuhvatili smo 28 škola u Užicu

i Tuzli, odnosno oko 20.000 učenika i više od 1.000 zaposlenih u školama. Edukacijom učenika želimo da podignemo nivo svesti i odgovornog ponašanja u primarnoj selekciji otpada. Nabavkom dva kamiona za odvoz prikupljenih sirovina, 461 kante, 14 kontejnera i oko dve tone specijalnih kesa, podigli smo tehničke kapacitete komunalnih preduzeća, sa namerom da adekvatno upravljaju uspostavljenim sistemom.

Podrška razvoju regiona

Slavko Lukić, direktor RRA Zlatibor

Slavko Lukić

“ Regionalna razvojna agencija Zlatibor osnovana je 2002. godine kao društvo sa ograničenom odgovornošću (nije budžetska agencija) i prihode ostvaruje na tržištu. “

Posle jedanaest godina rada agencija je uspeła da samostalno i kroz razne oblike partnerstva (sa lokalnim samoupravama, javnim i privatnim preduzećima, udruženjima građana) u zlatiborski region privuče velike iznose bespovratnih sredstava (više od osam miliona evra) i omogućiti, kroz niz obuka svojih partnera, da samostalno konkurišu na domaće i međunarodne konkurse za bespovratna i kreditna sredstva.

Nastala po modelu EU, predstavlja zamenu za model po kome je javni sektor u pot-

punosti finansiran iz budžeta. Cilj je da se pokaže da su tenderi i konkursi za korišćenje javnih finansija mnogo efikasniji od direktnog budžetskog finansiranja, putem transfera sa viših ka nižim nivoima vlasti i direktnih subvencija javnim preduzećima, javnim ustanovama, obrazovnim institucijama i drugim korisnicima javnih finansija.

Agencija je akreditovana od strane Vlade Srbije za poslove regionalnog razvoja, kroz finansijsku i nefinansijsku podršku privatnom, javnom i civilnom sektoru i jačanje njihovog partnerstva. Agencija ima 23 stalno zaposlena od kojih dvoje rade u Prijepolju i jedno u Priboju, kao i 10 zaposlenih na određeno vreme.

U prvih osam godina agencija je sve svoje prihode ostvarivala isključivo na tržištu, kao i druga društva sa ograničenom odgovornošću, i nije dobijala sredstva iz javnih prihoda. U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Srbije i Uredbom Republike Srbije o utvrđivanju uslova, kriterijuma i načina akreditacije za obavljanje poslova regionalnog razvoja i oduzimanja akreditacije pre isteka roka na koji je izdata (Sl. glasnik RS br.74/2010), jedinice lokalne samouprave kao osnivači imaju zakonsku obavezu da izdvajaju i uplaćuju za rad i poslovanje akreditovanim regionalnim razvojnim agencijama minimalno 0,1 odsto od ukupnih budžetskih prihoda iz prethodne godine u odnosu na godinu za koju se izdaje akreditacija. Ostatak, agencija ostvaruje preko dobijenih projekata na donatorskim konkursima domaćih i međunarodnih institucija i organizacija.

Potpuni spisak izvora finansiranja nalazi se na sajtu Vlade Srbije u Vodiču kroz potencijalne domaće i inostrane izvore finansiranja, kao i na drugim sajtovim.

RRA Zlatibor je za grad Užice pisala projekat za dobijanje donacije za izradu Studije izvodljivosti za otvaranje integrisanog univerziteta (50.000 dolara) što je uštedelo planirana sredstva u budžetu grada za tu namenu, kao i sredstva za katastarsko-geodetsko snimanje aerodroma Ponikve (oko 80.000 dolara).

Pored toga, naša agencija realizuje i standardizovani set usluga koji je akreditovala Vlada Srbije i to informacije, obuke, konsalting i promocija.

Pružanje usluga, čiji cilj je unapređenje privrede, podrazumeva sprovođenje nacionalnih razvojnih programa, kao i implementaciju projekata finansiranih od stranih donatora. U svom odeljenju za razvoj privrede, RRA Zlatibor istovremeno razvija i sprovodi i sopstvene usluge, koje su fokusirane na sektor malih i srednjih preduzeća i preduzetništva.

Dobit

Agencija uspešno posluje i ostvaruje dobit. U planu za naredni period je da održi visoku stopu rasta prihoda, koja je od 2009. do 2012. godine iznosila 311 odsto, kao i da uveća neto dobit.

Efikasan model

Javni sektor u zemljama EU dobija maksimum 20 odsto direktnih transfera, a ostatak sredstava obezbeđuje na osnovu projektnog finansiranja, na tenderima i konkursima. Taj model se, tokom jedanaest godina rada naše agencije, pokazao kao efikasan način za uvođenje tržišnih mehanizama i konkurencije u korišćenju javnih sredstava.

≈

IMPRESUM

Za izdavača: Slavko Lukić, direktor RRA Zlatibor, Užice.

Redakcija: Nenad Kovačević, Snežana Milisavljević, Miloš Radojević, Danijela Jandrić, Nataša Knežević.

Grafičko rešenje i prelom: Uroš Savić.